

Nr 78.

Av herr Persson, Ivar, m. fl., om ökat anslag till specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande.

I statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, punkt 14, föreslås till specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande ett förslagsanslag av 63 200 kronor, innehärande vissa höjningar för lärarlöner och för ersättning till folkhögskolan Vilan för av denna skolas lärare lämnad undervisning vid specialgymnasiet.

Av redogörelsen i statsverkspropositionen framgår, att skolöverstyrelsen bl. a. föreslagit en höjning av beloppet för andra kostnader än lärarlöner, hälsovård och undervisningsmateriel. Specialgymnasiets styrelse har föreslagit en höjning av detta belopp från 5 900 kronor till 10 000 kronor. Skolöverstyrelsen har tillstyrkt ett belopp av 10 000 kronor, men däri inräknat ersättning med 2 600 kronor till folkhögskolan Vilan för lidna förluster under 1946/47 och 1947/48 på grund av för lågt beräknad ersättning för undervisning av folkhögskolans lärare. Denna ersättning har tillstyrkts av departementschefen. Specialgymnasiets styrelse har emellertid utöver denna ersättning beräknat det ovan angivna beloppet av 10 000 kronor för andra kostnader än lärarlöner m. m., och skolöverstyrelsen har alltså härav tillstyrkt 7 400 kronor.

Enligt vår mening föreligga starka skäl att beräkna hela det av specialgymnasiets styrelse föreslagna beloppet av 10 000 kronor, och vi stödj oss härvid på vissa från specialgymnasiet inhämtade uppgifter. Specialgymnasiets ändamål är att förbereda i första hand dem, som uppvuxit vid jordbruket och kvarblivit vid detta till 18—20-årsåldern, för inträde vid lantbrukshögskolan, högre mejerikursen vid Alnarp och skogshögskolan. Det är uppenbart, att specialgymnasiets verksamhet är ett rent statligt intresse. Enligt vår mening böra därför kostnaderna för specialgymnasiet, icke endast lärarlönekostnaderna, bestridas av statsmedel. Huvudman för specialgymnasiet är Garantiföreningen för folkhögskolan Vilan, som 1931 utan bidrag av statsmedel uppförde en speciell byggnad för specialgymnasiets undervisning, nu brandförsäkrad för 142 830 kronor. I någon grad utnyttjas denna byggnad av de övriga till Vilan förlagda skolorna, men detta mer än motväges av att specialgymnasiet använder även garantiföreningens övriga byggnader. Den ersättning, som garantiföreningen erhåller för tillhandahållandet av dessa lokaler och för bestridande av *alla* kostnader utom lärarlönerna, utgöres av det nämnda beloppet av 5 900 kronor (höjt till denna summa fr. o. m. 1946/47), till undervisningsmateriel 400 kronor, till skolhälsovård 225 kronor (fr. o. m. 1947/48) samt influtna,

genom statliga bestämmelser reglerade elevavgifter. Dessa uppgingo 1946/47 till 2 775 kronor. Även före den senaste prisstegringen ha inkomsterna varit otillräckliga. Framför allt under de två senaste åren ha kostnaderna avsevärt gått i höjden. Detta gäller särskilt kostnaderna för vaktmästare, för städning, för bränsle och för byggnadsunderhåll, men även för andra ändamål. Detta framgår av att specialgymnasiet enligt räkenskaperna för tiden 1 juli 1946—30 juni 1947 behövt ett tillskott av garantiföreningen av kronor 1 568: 66 utan att specialgymnasiet belastats med några som helst kostnader för hyra eller för byggnadsunderhåll och räntor. Ej heller ingår här den förut omtalade förlust, som folkhögskolan Vilan lidit på grund av otillräcklig ersättning för undervisning. Då garantiföreningens ekonomi dessutom försämrats på grund av att en mot den inträdda kostnadsstegringen svarande höjning av anslagen till övriga skolor på Vilan icke skett, synes en höjning av anslaget till »övriga kostnader» nödvändig. Vi föreslå en höjning med 4 100 kronor till det av specialgymnasiets styrelse föreslagna beloppet.

Till elevstipendier beräknar propositionen ett oförändrat belopp av 16 000 kronor. Under 1946/47 förbrukades för detta ändamål ett belopp av 25 610 kronor. Dessa stipendier utgå enligt samma grunder som stipendierna till elever vid folkhögskolorna. Till elever vid realskolor, gymnasier och andra högre läroanstalter utgå stipendier enligt andra, för eleverna betydligt fördelaktigare grunder. Skolöverstyrelsen föreslog hösten 1946 ändrade stipendiegrunder för folkhögskolorna med införande av ett icke behovsprövat grundstipendium av 45 kronor per månad och föreslog även, att dessa ändrade grunder skulle gälla för specialgymnasiet. Då frågan om ändrade grunder för folkhögskolestipendierna hänskjutits till studielänenämnden för utredning, som ännu icke synes vara avslutad, har någon ändring av grunderna för folkhögskolestipendierna icke föreslagits i årets statsverksproposition. Huruvida frågan om specialgymnasiets stipendier hänskjutits till studielänenämnden för utredning är oss obekant. Att specialgymnasiet, som i detta sammanhang i allt väsentligt är att jämföra med andra gymnasier, icke medtagits bland de läroanstalter, vilkas elever kunna erhålla stipendier för »högre läroanstalter», torde ha berott på att specialgymnasiets elever redan tidigare kunde erhålla stipendier enligt andra grunder. Då möjligheterna för landsbygdens ungdom att bedriva högre studier förbättrats genom de nya stipendierna till lärjungar vid de högre läroanstalterna, måste det anses mycket egendomligt, att den landsbygdsungdom, som bedriver högre studier för att ställa sig i de speciella landsbygdsnäringsarnas tjänst, icke skall kunna erhålla stipendier enligt lika fördelaktiga grunder. Enligt vår mening bör en jämställdhet i detta avseende genomföras redan för nästa budgetår. De modifikationerna i stipendiebestämmelserna, som nödvändiggöras av de speciella lästiderna vid specialgymnasiet, torde det kunna ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa. Specialgymnasiets styrelse beräk-

nade i skrivelse till skolöverstyrelsen i augusti 1946 medelsbehovet för stipendier enligt grunder, motsvarande dem, som gälla för lärjungar vid högre läroanstalter, till omkring 40 000 kronor. Vi föreslå, att till elevstipendier vid specialgymnasiet beräknas ett från 16 000 kronor till 40 000 kronor höjt belopp. Den verkliga höjningen uppgår, såsom framgår av vad förut nämnts, till omkring 15 000 kronor.

Med stöd av det ovan anförda hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta, att till specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 91 300 kronor.

Stockholm den 21 januari 1948.

Ivar Persson.

Erik Arrhén.

John Björck.

Gust. Sundelin.

Jones Erik Andersson.

Otto Niklasson.

B. A. Nilsson.
